

PAKOLAISNEUVONTA

HE 52/2026 vp: Oikeusturva, oikeusapu ja muutoksenhaku

Johtava juristi Marjaana Laine
Pakolaisneuvonta ry

Eduskunnan hallintovaliokunta 15.5.2026

Paktin keskeiset muutokset ja vaikutukset

- **Nopeutta** laadun sijaan **painottava tehostaminen**
- Nopeutettujen menettelyiden lisääminen ja nopeuttaminen
- Hakijoiden oikeuksien ja **oikeusturvan heikentäminen**
- **Hakijalle** lisää **velvoitteita** ja kovempia seurauksia velvoitteiden täyttämättä jättämisestä
- **Vastaanoton rajoittaminen**
 - Sääntelyn ja turvapaikkamenettelyn **monimutkaistaminen**
 - Haavoittuvaa asemaa ei tunnisteta eikä perusteita saada selvitettyä
 - Käsittelyn kokonaiskesto ja kustannukset (vrt. frontloading)
 - Säilöönoton lisääminen
 - Paperittomuuden lisääminen
 - **Palautuskiellon loukkausriski** lisääntyy...
- ❖ **Harkintavaltaa käytettäessä vain paktin edellyttämät tiukennukset!**

Oikeusapua koskeva raja

- ❖ Ehdotettu ulkomaalaislain 9 §:n muutos: Oikeusapuun kuuluisivat alkuvaiheessa vain ne oikeusavustajan toimenpiteet, jotka olisivat asiassa välttämättömiä (vrt. oikeusapulain mukaan tarpeelliset)
- Tarpeellinen - välttämätön ??? (vrt. ammattieettiset säännöt!)
- Lain selkeys, tarkkarajaisuus ja ennustettavuus!
- ❖ Ehdotetulle rajaukselle (UlkL 9 §) ei ole esitetty tarvetta eikä perustetta. Raja
- HE: "oikeusavun ja maksuttoman oikeudellisen neuvonnan, tarjoaminen olisi osittain päällekkäistä toimintoa ja näin ollen julkisin varoin kustannettavan oikeusavun tarjoamista ehdotetaan rajoitettavan vain välttämättömiin toimenpiteisiin."
- Paktin tuoma nopeutta painottava tehostaminen ja tiukennukset → oikeusavun tarve ja merkitys oikeusturvatakeena korostuu!
- Vrt. 2016 rajoitukset ja niiden aiheuttama epävarmuus ja vaikutukset

Mikä turvapaikkamenettelyssä olennaista?

- ✓ **Ehdoton** palautuskielto sekä muut perus- ja ihmisoikeudet
- ✓ Turvattu Suomen perustuslaissa, **EU:n perusoikeuskirjassa** ja Suomea sitovissa kv-sopimuksissa (kuten EIS, YK:n kidutuksen vastainen sopimus ja lapsen oikeuksien sopimus...)
 - EUTI:n ja EIT:n oikeuskäytäntö sekä YK:n komiteoiden kannanottojen merkitys!
- Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (PL 22 §)
- Demokraattisen oikeusvaltion perusta!
- **Perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset!**
- Virheellisen kielteisen päätöksen seuraukset korjaamattomia

Nopeutta painottavan tehostamisen ja oikeusturvarajoitusten riskit tiedetään

- ✓ OM selvitys: Turvapaikanhakijat oikeusavun asiakkaina (VN TEAS, Policy Brief 33/2018)
- ✓ VN TEAS-tutkimus (2021:10): "Ulkomaalaislain ja sen soveltamiskäytännön muutosten yhteisvaikutukset kansainvälistä hakeneiden ja saaneiden asemaan"
- ✓ YVV:n selvitys 24.4.2024: Uusintahakemukset ovat keskeinen tekijä perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi turvapaikkaprosessissa

YKSIKIN PALAUTUSKIELLON LOUKKAUS ON LIIKAA.

PAKOLAISNEUVONTA

KIITOS!

marjaana.laine@pakolaisneuvonta.fi

www.pakolaisneuvonta.fi

PAKOLAISNEUVONTA

Pakolaisneuvonta ry on vuonna 1988 perustettu kansalaisjärjestö ja lakiasiantointimisto, joka antaa oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille Suomessa. Lisäksi yhdistys toimii turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien aseman parantamiseksi Suomessa sekä seuraa Euroopan unionin turvapaikka- ja pakolaispolitiikan kehitystä. Pakolaisneuvonta on ECREn jäsen ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n yhteistyökumppani Suomessa.